

POSLEDNÍ PROCHÁZKA OTCE ŠPIDLÍKA ŘÍMEM

P. Richard Čemus SJ

A najednou je zde dovršení života. V úterý 20. dubna 2010 v devět hodin ráno v kapli římského Centra Aletti papežský protonotář Enrico Viganò a papežský ceremonář Guido Marini přistupují k notářskému aktu ohledně „zbožného odchodu na věčnost jeho Eminence nejdůstojnějšího pana kardinála Tomáše Špidlíka z Tovaryšstva Ježíšova, jáhna sv. Agáty Góttů. *In nomine Domini. Amen*“. Tím začíná čtení krásně sepsaného čtyřstránkového kardinálova životopisu, který pak vkládají do rakve v zapečetěné kovové roli. Poté nastává nejdojemnější okamžik celého obřadu: Mons. Viganò rozprostře lněné sudarium, asi 50x50 cm veliké, a drží ho za cípy nad rakví jako Veroničinu roušku. Přítomní se jeden po druhém sklání nad rakví k poslednímu rozloučení polibkem zesnulého na čelo, někteří i na jeho krásné sepnaté ruce. Superior komunity, slovinský jezuita Milan společně se sestrou Marinou, která o kardinála tak obětavě pečovala, kladou roušku na jeho obličej. Je to pohnutá chvíle – už nevidíme otcovu tvář... Z úvah nás vytrhne člen pohřební služby se žhavou pájkou v ruce, kterou přiletuje víko zinkové vnitřní rakve, aby následně uzavřel i vnější rakev dřevěnou. Papežský ceremonář vše stvrdí dvojitou pečetí vnitřní i vnější rakve.

Když na kardinála Berana vložili po svěcení vlečku, vzpomněl si prý na mámu, jak by asi s údivem zvolala, kdyby se toho dožila: „Do čeho tě to Josefe oblékli!“ Přichází mi to na mysl v koloně aut za pohřebním Mercedesem s rakví s tělesnými pozůstatky otce kardinála Špidlíka, které klestí cestu římským provozem policejní vůz se světelnou sirénou. „Co se to děje, kam Tě to otče Tomáši vezou?“. Tebe, který ses i jako kardinál spokojil s bydlením podobným spíš mnišské cele, než kardinálské suitě, teď eskortuje policie a vatikánská limuzína s papežskými notáři! Činí, co se na kardinála svatě římské církve, který tradičně platí za korunního prince, sluší a patří! A kdyby to nebyl pohřeb, řekl bych, že mám radost, že se Tobě, synu ševce z Boskovic, prokazuje taková čest.

Jistě vidíš, že jsme právě vyjeli z Centra Aletti a po via Paolina se blížíme k bazilice Santa Maria Maggiore, kterou teď ze široka objíždíme, snad abys ji naposledy mohl obejmout. Míjíme boční Paolínskou kapli, odkud tě zdraví Panna Maria z ikony Salus Populi Romani, předloha toť Mater Unitatis, s níž se opět setkáš na Velehradě v kapli Matky Jednoty. Z rohu náměstí Ti kyne svatá Praxeda, v jejímž chrámu odpočívá arcibiskup pražský a patriarcha Alexandrijský Jan z Jenštejna. V přilehlém klášteře tu oddal svou duši Bohu svatý Cyril, když s bratrem Metodějem dosáhli schválení slovanské liturgie papežem Hadriánem II. právě v bazilice Panny Marie Větší, neboli Sněžné, které se tehdy v 9. století ještě říkalo „U jesliček“.

Z druhého konce náměstí se sklání a o požehnání žádá Tvůj Orientál, v jehož knihovně ses téměř 40 let ponořoval do východních otců, abys nám pak předával ne suchou vědu, ale poznání Boha protrpěné životem. Sjíždíme po náměstí kolem místa, kde na oltáři u jesliček sv. Ignác před pěti sty léty sloužil svou první mši svatou. Čekal celý rok v naději, že primici bude slavit v Betlémě. Pro válku s Turky se tam však nedostal. Poznal v tom Boží vůli a zůstal v Římě ve službě Papeže a Tovaryšstva až do smrti. Kolikrát jsi to, otče kardinále, uváděl jako příklad toho, jak byl Ignác stále připraven vzdávat se svých vlastních plánů. Věděl jsi, o čem mluvíš: vždyť i Ty ses těšil na slavnou primici na Moravě po studiích v Maastrichtu. „Vítězný únor“ komunistů Tě však přinutil zůstat v Holandsku. Měl jsi jít do misií na Jávu, ale Bůh chtěl i od Tebe, abys zůstal v Římě. Od roku 1951 až do smrti. A právě tomu vděčíme, že jsi našel cestu na Orientál a zpřístupnil nám duchovní bohatství Východu. Objeli jsme baziliku a sjíždíme via Cavour směrem k chrámu svatých Kosmy a Damiána na Foru Romanu. Zleva se z návrší k Tobě blahovolně sklání sv. Petr v okovech s majestátnou

sochou Michelangelova Mojžíše, zatímco se vpravo krčí kostel Madonna dei Monti ve via dei Serpenti: odpočívá tu poutník absolutna, Benedikt Josef Labre. Zřejmě ho Pán Bůh poslal, doprovodit Tvou duši vzhůru, neboť jsi ji vydechl na jeho svátek večer, dne 16. dubna. Z věže Panny Marie Sněžné *La Sperduta* odbíjela devátou.

Ted' už ale lemujeme římské Forum širokou via dei Fori Imperiali od Kolosea k Benátskému náměstí. Tam uhýbáme do leva, úzkou via del Plebiscito, takřka na dotek se zdí kostela Del Gesù, za níž odpočívá pod oltářem svatý Ignác. O míli dál po corso Vittorio Emmanuelle Ti mává z Chiesa Nuova Ignácův humorný přítel Filip Neri. Zřejmě si stačíte vyměnit ty nejnovější vtipy, vida, že se i v rakvi usmíváš. To už ale z mostu přes Tiberu přijímáš vojenský hold mečem Archanděla Michaela z Andělského hradu, zatímco z Tiberského Ostrova proti proudu Ti pádluje vstříc svatý Vojtěch – mnich, biskup a mučedník.

Řím je zalit teplým jižním sluncem, Michelangelova kupole se přímo snáší z modrého nebe, Vatikánské zahrady voní předzvěstí ráje, švýcarští gardisté salutují, a papežští gentiluomini stojí ve špalíru, když vnáší Tvou rakev do svatopetrské basiliky kolem oltáře Božského srdce Páně k oltáři Katedry, pod okno s holubicí z českého skla a rozevřou na Tvé rakvi Písmo svaté. Jsi tu na dohled svatého Václava, od jeho oltáře opodál, za tiché radosti kardinála Berana, který z papežské krypty vděčně připomíná, že jsi to byl Ty, kdo ho držel za ruku, když umíral v Nepomucenu před čtyřiceti léty.

Diplomatický sbor ve fracích už zaujal svá čestná místa, a český velvyslanec obklopen početnou státní delegací mlčky hlásá, že Jsi ctí celého národa. Sbor Cappella Sistina se rozezpíval a liturgický průvod čítá dvacet kardinálů. Brzy vstoupí i papež, Kristův náměstek, aby Ti krásnou homilií za celou Církev poděkoval a rozloučil se s Tebou. Bohoslovci Nepomucena Nejvyššímu veleknězi důstojně přisluhují a stojí pak u Tvé rakve stráž, než ji opět budou vynášet za teskných tónů písně *In paradisum conducant te angeli*. Cesta do ráje pro Tebe však vede přes Moravu, přes Hanou a přes Tebou tak milovaný Velehrad. Zdá se, že k nám právě tím naposledy promlouváš. Neříkával jsi, že je věčný život návrat? Návrat všeho toho, co jsme žili, co jsme měli rádi a co jsme protrpěli – to že je vírou uchováno v Bohu pro věčnost!

Zní to krásně a věřím tomu, protože jsi to říkal Ty, a Tys neříkal nic, co neprošlo srdcem, katalyzátorem pravdy. Ty ale dobře víš, že nejsme ještě tak daleko jako Ty. Věříme – vypros nám u Otce pomoc naší nevěře! Vždyť sotva jsi opustil Věčné město, slunce se schovalo za těžká šedá oblaka, duje nervózní vítr ze Sahary a prší nám na hlavy písečný prach. Tobě už je dobře, nám se však z duše derou verše Bohuslava Reynka:

Smutkem jsme opilí,
kam jdeme, nevíme:
požehnej duši mé.
Pastýři prastarý
s hlubokými dary
měsíce a bdění,
s trny na temeni
těžkém, rozbodaném
jako srdce. Amen